

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Francisci Toleti S. R. E. Cardinalis Summa Casuum
Conscientiæ, Sive De Instructione Sacerdotum Lib. VII**

Toledo, Francisco de

Coloniæ Agrippinæ

35. De discordia Doctorum circa præceptum eleemosynæ.

urn:nbn:de:hbz:466:1-40916

De discordia Doctorum circa præceptum Eleemosynæ.

CAPVT XXXV.

Dvo sunt, in quibus Doctores discrepant circa præceptum Eleemosynæ.

Alterum est, an ex superfluis teneatur homo, sub mortali, non solum in necessitate extrema, sed etiam in graui succurrere. De extrema enim nullus dubitat. De graui verò, multi dicunt, non obligari, nisi ex consilio, & ex æquitate; unde solum obligatio est sub veniali. Ita habet Alexan. 4. p. q. 113. mem. 1. & Gabr. 4. d. 16. q. 4. con. 5. At verò alij dicunt teneri sub mortali, & ex præcepto, etiam in grauib; erogare eleemosynam. Ita habet S. Thom. 4. d. 15. q. 2. art. 1. q. 3. Anton. 2. part. tit. 1. c. 24. §. 4. Richard. 4. dist. 15. Sylu. Tab. Armil. verb. Eleemosyna, & Medin. C. de pœn. tract. 5. de Eleemosyna: & ita tenendum est.

Vnde, sit conclusio iuxta hanc veram sententiam. Teneatur quisque ex superfluis sui status, sub mortali peccato, facere eleemosynam in grauib; proximorum necessitatibus. Ista conclusio, præmissa Doctorum citatorum auctoritate, videtur manifesta in scriptura, Math. 26. *Ita maledixisti in ignem æternum, quia sitiui, & non dedisti mihi bibere; esuriui, & non dedisti mihi manducare; nudus eram, & non cooperuisti me; infirmus eram, & non visitasti me.* Hic vides profectò, non esse has extremas necessitates, & tamen damnari hominem, quia non succurrit: ergo obligatio est sub mortali etiam extra extremam necessitatem. Hoc etiam potest colligi ex illo Iacob. 2. *Iudicium sine misericordia ei, qui non fecit misericordiam,* & ex illo Ioan. allegato. Quæ testimonia non possunt intelligi de sola extrema necessitate. Et manifesta est ratio: nam amicitia humana non solum solueretur, si amicus non succurreret in extrema necessitate amico, sed etiam in graui. Multò ergo magis soluitur amicitia diuina, cum plus teneamur Christo erogare, quàm cui libet amico: quod autem pauperi sit, Christo fit; ut ipse dixit Math. 26. In persona propria pro paupere, *sitiui, & non dedisti mihi bibere.*

Alterum est, an ex superfluis teneamur facere eleemosy. in communibus necessitatibus, ex præcepto, ita vt nullis superflua possit sibi retinere absque mortali, sed debeat pauperibus

distribuere. Caiet. verb. eleemos. videtur dicere, ita esse, & Sanctus Thom. 2. 2. q. 32. ar. 5. iuxta aliquorum expositionem tamen communis opinio tenet contrarium. Omnes enim illi Doct. præfati dicunt non obligari: imò aliqui, nec etiam obligati in graui, sub mortali.

Sit ergo altera conclusio. Nullus sub mortali tenetur distribuere superflua, extra extremas, & graues necessitates. Istam teneo, propter communem Doct. sententiam, nec audeo obligare sub mortali eos, quos tot, & tanti Doctores excusant: vnum tamen admoneo, qui superflua habet, debere multum timere, & Confessarios debere illis maxime consulere, vt distribuant, nec apud se retineant; quia, etsi Doct. scholasticorum communis sententia eos excusat, tamen Doctores sancti illos damnant, vt sit profectò sententia probabilis illos obligari sub præcepto.

Adducam aliquot istorum testimonia. Hieron. & habetur in Decret. dist. 42. cap. 1. *Aliena*, inquit, *rapere conuincitur, qui ultra sibi necessaria retinere probatur.* Ambro. & habetur dist. 47. can. *sicut. Plusquam sufficit*, inquit, *ad sumptus, violenter obtentum est, non minus est criminis habenti tollere, quam cum possis, & abundans, indigentibus denegare.* Et inferius: *Esuriendum est panis, quem tu detines; nudorum est indumentum, quod tu recludis; miserorum redemptio est pecunia, quam in terra desodis: tot ergo scias te inuolare bona; quot possis præstare, quod velis.* Hæc Ambros. August. super Psal. 147. *Superflua*, inquit, *diuini, necessaria sunt pauperi, aliena rapit, qui ista detinet.* Basil. in homil. de diuite multa de hoc cumulat, & dicit, quòd, diues illè damnatus est, quia nesciebat se ex præcepto teneri, superflua distribuere in pauperes. Chrysost. hom. 34. ad popul. Antioch. dicit, diuites habentes superflua, esse œconomos in Dei familia, & ex præcepto teneri distribuere ea in pauperes. Vides tot sanctos damnantes superflua retentionem sub mortali, multum ergo timendum est; & nisi esset tam vnanimis Scholasticorum sententia, qua possunt excusari modo aliquo tales homines, absque vllò dubio esset omninò damnanda talis retentio.

Erga hoc autem, & præcedens caput, vnum obseruandum est: aliter teneri eos, qui aliorum habent curam, præsertim Ecclesie; aliter eos, qui non habent, quantum ad præceptum elemosinarum: hi enim satisfaciunt his indigentibus, qui occurrunt, erogando; illi verò ultra hoc tenentur inquirere: nam Episcopus, & quilibet superior, in sua ditione, debet inquirere neces-

fitates, vt eis succurrat, aliter non fatiscit præcepto. Superfluum autem magis inuenitur in Ecclesiasticis personis, qui, cum non habeant filias, & filios, non ita indigent, ac sæculares; & cum ipsorum etiam victus, & vestitus maiorem requirat modum, & modestiam.

De quodam dubio circa Eleemosynam.

CAPVT XXXVI.

CVM certum sit, eum, qui est in necessitate extrema, posse accipere ab alio, & rapere, quæ sibi sunt necessaria, dubium est, an huiusmodi homo teneatur ad restitutionem, si ad pinguiorem venerit fortunam. In quo dubio sunt variæ Doctorem sententiæ. Quidam putant eum non teneri, vt Scot. 4. dist. 15. q. 2. & Gabr. ibid. & Sot. 4. lib. de iust. quæst. 7. art. 1. Alij verò tenent eum obligari, vt Nauar. capit. 17. summ. num. 60. & Adrian. in mater. de restit. in peculiari quæstione de hoc. Medina verò C. de pœnit. tract. 5. de Eleemosyna, tenet mediam sententiam. Cum enim accepit de superfluo alterius, non tenetur restituere: cum verò accepit de non superfluo, tenetur. Aduerte autem, quod prædicti Doctores in multis conueniunt; in vno autem est discrepantia. Conueniunt quidem in eo, quod dicit Scot. quòd si quis, ante necessitatem extremam, accepit aliquid ab altero, ratione cuius acceptionis tenebatur restituere, & postea incurrat extremam necessitatem, & vtatur illo, quod accepit, non ob id soluitur ab obligatione restitutionis, si ad pinguem venerit fortunam. Rursus conueniunt, vt dicit Soto, cum aliquis patitur extremam necessitatem in vno loco, in altero tamen habet, vnde posset succurrere suæ necessitati; tunc quod accipit, tenetur reddere; vt, si mercator aliquis diues comprehendatur in loco, vbi nullus habet pecunias, ita vt inimici velint eum occidere, nisi det centum aureos, tunc iste potest illos accipere ab alio, tamen tenetur reddere, cum in suo est loco.

Rursus tertio conueniunt, quando aliquis verè habet aliquid pecunia appetibile, tamen non sufficiens, nec vtile illi ad suam necessitatem; vt, si habens domos, & vineas, indigeat pecunia aliqua extremè, quam inuenire non potest; tunc, si accipiat, & rapiat, tenetur reddere postea. Rursus etiam conue-